

νας της, ώστε και οι δικοί μας της σκαρώνουνε γλαφυρώτατα γράμματα στην υπερκαθαρεύουσα ακατά των έλλειψών μισθάρων, των διαφορέων της γλώσσας», όπου υπογράφονται φαρδύ-πλαταιά οι ίδιοι. Κ' ή «'Εσπερινή» τὰ παίρνει για πράσινο χαβιάρι, και τὰ δημοσιεύει ἀλαλάζοντας, όπως βλέπει κανείς στον αριθμό της 82 τὸ γράμμα ἀφιλογενῶν ἐξ 'Αιδινίου 'Ελληνοπαίδων».

ΜΑΣ γράφει ἀπὸ τὸ 'Αϊντίνι τῆς 'Ανατολῆς «'Ενας ἀστοιχείωτος νεανίσκος» πολλὰ νόστιμα, και λυπούμαστε πὺ δὲν ἔχουμε τόπο νὰ τὰ βάλουμε δια, γιὰ τὴν «'Αμάλθεια» τῆς Σμύρνης, πὺ μ' ἕνα τῆς ἀρθράκι «Οἱ Προκοῦσται τῆς Γλώσσης» στὸν ἀριθμὸ 9524, κόβει τὰ κεφάλια τῆς «Φοιτητικῆς Συντροφικῆς» και κάθε μαλλιαροῦ, και μονάχα ἀφήνει τὰ ρουθούνια μας γιὰ νὰ μυρίζονται ἀνθη ποιητικὰ, όπως αὐτὰ ἐδῶ πὺ ποιῶ ὁ συντάχτης τῆς κ. 'Υπερίδης :

*«Τριτὰ ἀνέλαμψεν ἤως
και καλλιτέχνης ὁ Θεὸς
γλυφίδα δράττει
και ἀπὸ μάξης ἀπαλῆς
εἰς ἐνδοχεῖς περικαλλεῖς
τὰ ἀνθη πλάττει.»*

ΔΕΓΑΜΕ νὰ μὴ σὰς ἐνοχλήσουμε πιά με τὸν κ. Μιστριώτη, μὰ εἶναι τέτοιο γλέντι ὁ λόγος πὺ ἐβγαλε στὸ Φιλολογικὸ Σύλλογο («'Νέα Πατρίς», ἀριθ. 91), ὡστε δὲ μπορούμε νὰ μὴ σὰς σεβρίζουμε μερικὰ μεζεδάκια. Καὶ τί δὲν εἶπε ὁ σοφὸς καθηγητῆς γιὰ τοὺς ἀπαισίους χυδαῖζοντας. Εἶπε πάλι τὸ «γλυτωσάρη» του και τὴν «Κεχρὶμπάρα» του, θυμήθηκε και τὸν κικρὸ πὺ ἀεκινδύνευσε νὰ ριφθῆ εἰς τοῦ δεσποτηρίου τὸ φθισιῶδες δωμάτιον, ἀλλὰ, λέει, δὲν ἐδίστασα νὰ κηρύξω ὅτι οὐχὶ εἰς τὸ δεσποτήριον, ἀλλὰ και εἰς τὸν Τάρταρον ἐὰν ριφθῶ, θέλω ἐξέλθει ὡς 'Ερινὸς τῶν φρενῶν (πολύ σωστὰ!), ἵνα τιμωρήσω τοὺς διαδόχους τοῦ 'Ορέστου. 'Η τλήμων ἑλληνικὴ φυλὴ ἔσχε πολλοὺς ἀλλοφύλους μητραλοῖας (ἐφοῦ εἶναι ἀλλόφυλοι, πὺς εἶναι μητραλοῖαι; — δὲ μὰς λέει ὁ σοφὸς καθηγητῆς), ἀς μὴ στρατολογηθῶσι τοιοῦτοι και ἐκ τῶν ἡμετέρων ἡμοφύλων.»

Και παρακάτω : «'Ηθελε δ' εἶναι αἰσχρὸν και ἀπαίσιον, εἰ ἡμεῖς οἱ δημιουργήσαντες τὸν κάλλι-στον τοῦ φωτὸς θεὸν (τὸν 'Ελληνικὸν 'Ηλιον), ἐμέ-

νομεν ἐν τῷ σκότει.» Ποιὸς τὴ χάρη μας, κύριε καθηγητῆ, ἀφοῦ δημιουργοῦμε και θεοὺς !

Λέει ὁπως και μιὰν ἀλήθεια : «Μὴ πειθώμεθα ἐκείνους, οἵτινες ἀποκρίνονται ὅτι εἶναι τῶν ἀδυνάτων, ἵνα γλώσσα οὕτω τελείω; διαμορφωθείσα (ἡ Μιστριώτειος) ἐπνέλη εἰς τὴν προτέραν ἡμιδάρβχρον. Οἱ τοιοῦτοι ὑποκρίνονται, διότι μὴ ἔχοντες τὸ ψυχικὸν σθένος, ὅπως ἀγωνιθῶσι πρὸς τὸν κίνδυνον, λέγουσιν, ὅτι οὗτος δὲν πρόκειται οὐδ' εἶνε φερόν.» — Μ' ἄλλα λόγια, τὸν ἔχει κόψει κρύος φόβος τὸ σοφὸν καθηγητῆ γιὰ τὸ ζήτημά του. Γι' αὐτὸ κ' εἰμῆς τὸν ἀφήνουμε τῶρα νὰ κιντρινίξῃ σὰν τοὺς αὐτοφρεῖς κρόκους, οὗ; ἔδρεψεν ἐκ τοῦ δήμου τοῦ Σηροκλείου, γιὰ νὰ χάριση στοὺς Πολίτες λογάδες.

ΝΑ κ' ἡ καλὴ ὄψη τῆς «Μιστριώτειος ἐκστρατείας ἐπὶ τὴν 'Επτάλοφον». Σ' ἕν του ἀρθράκι τὸ «Θάρρος» τῆς Πόλης (26 τοῦ Μᾶνη, ἀριθ. 262) γράφει κοντὰ στέλλα λογικώτατα :

«Καυμένα ὄφρικια(!) 'Εν μόνον ἐξ αὐτῶν μαζὶ με ἐν γεῦμα ἤρκεσε διὰ νὰ κηρυχθῶν φράσεις αἰτινες τὸν μὲν Πατριάρχην ἐγελοιοποίησαν δυστυχῶς, διὰ δὲ τὸν κ. Μιστριώτην ἐνδείκνυ τὴν μεγάλην ἀρχὴν καθ' ἣν ἀδει τινὰ γράμματα μαθεῖν και μολόντκ νοῦν...»

«Καλὰ θὰ κάμῃ ὅμως ὁ Πατριάρχης μας νὰ σπύση νὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ τὸ ὄφρικιον, διότι ὠρισμένως ὁ κ. Μιστριώτης διὰ νὰ ἀποπληρώσῃ τὴν τιμὴν τοῦ ὄφρικίου θὰ κηρύξῃ και ἄλλα πράγματα ἴσως, τὰ ὅποια και τὸν Πατριάρχην θὰ γελωτοποιήσουν πλειότερον και τὸ 'Εθνικὸν Πανεπιστήμιον θὰ χαρακτηρίσουν ὡς φρενοκομεῖον.»

ΠΑΕΙ και ὁ κακίμιος ὁ Καρδοκάρης με τὴν ἀρματωλικὴ του λεβεντιά. Τὸ ἀξιο Δημοτικὸ του Συβούλιο τὸν ἐξεβαρβάρωσε και τὸν ἔκανε 'Αμφιλοχία, γιὰτι ἔτσι αἰχεν εἰσηγηθῆ πρὸ δύο ἐτῶν ὁ ἀντισυνταγματάρχης κ. Μ. Γερογιάννης, θέλοντας ἴσως νὰ τιμήσῃ κανένα ρηξικέλευθον ἐπιλοχία του. Καὶ τῶρα γιὰ τὴν πατριωτικὴ του αὐτῆ πρωτοβουλία τὸν κάμανε οἱ κκ. Σύβουλοι και ἀμέλος ἐπιτιμον τῆς 'Αμφιλοχίας και δημότην τοῦ δήμου 'Αμβρακίας». — 'Αμπρακίας τὸ λέει και ὁ Θεουκιδίδης, βρὲ ἀνάττικοι !

'Ο κ. Δ. Ι. Καλογερόπουλος, γράφοντας στὴν «Πανακοθήκη» του γιὰ τὴν «'Αντιγόνη» πὺ παρα-

στάθηκε στὸ «Βαρυτέον», βροτοκλάει : «ἢ μετὰ-φρασις τοῦ κ. Μᾶνου κηλιαρῆ, γελοιοποιούτα εἰς τινὰ μέρη τὸ Σοφοκλειον ἀριστούργημα, τὸ ὅποιον παρ' ἑλὴν τὴν δικτυλοπανιζομένην ζωντανότητα τῶν λέξεων, ἐφκίνετο ἐνικχοῦ φέρον βλαχόκκλτσε». 'Ο ἴδιος μὰς λέει παρακάτω πὺς τὸ δρᾶμα τοῦ κ. Τιμ. 'Αμπελά, ἢ «'Αἶνα Δράκκ», εἶναι «γεγραμμένον εἰς ὠρκίαν ἀπλήν και ρέουσαν γλώσσαν» — φυτικὰ τὴν καθαρεύουσαν.

ἈΘΗΝΙΩΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Σ' ἕνα φίλο, στὰ ξένα)

'Αθήνα, 10 τοῦ Θεριστή.

'Ηρθε λοιπὸν ἀπὸ τὴν Ἑυρώπη ὁ Βασιλιάς. Στὸ σταθμὸ, ἀξιωματικοὶ σὲ παράταξη — δύο τους παρὰ λίγο νὰ σφραγίσουνε γιὰ τὰ προσωπικὰ τους ἐπικρα-στατικὰ — και κοσμάκης γιὰ τὴν ὑπόδοχή. Πήγανε νὰ ξεξέψουν και τᾶλογα νὰ σύρουνε τᾶμαξί ὡ; τὸ παλάτι. Εἶπε και δὺό λόγια συγκαθηνητὰ ὁ Βασιλιάς. Πρακτερήθηκε ὅμως πὺ δὲν ἔδωκε τὸ χέρι τοῦ Ζορμπᾶ. Τὴν ἄλλη μέρα, τραπέζι στὸ παλάτι, και ὁ Ζορμπᾶ; ἀδιάθετος δὲν πῆγε. 'Ετσι, ἀναψε στὰ καθημερινὰ τὰ φύλλα ἢ ὑπουργικὴ κρίση. Καὶ τί δὲ γράψανε ! Πὺς μιὰ συντροφικὰ ἀξιωματικοὶ τοῦ Ναυτικοῦ θέλουν τὴν ἀποπομπὴ του ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο πὺς ὁ Ἀρχηγὸς τηλεγράφησε τοῦ Θεοτόκη, και αὐτὸς τοῦ ἀποκρίθηκε πὺς δὲν κάνει νὰ δημιουργήσῃ κρίση; ὕστερα ξεκαθάρισε πὺς θὰ φύγῃ ὁ Ζορμπᾶς, γιὰτι δὲν τᾶρεσαν ὅσα προτείνουν οἱ μέραρχοι γιὰ τὸ στρατό. Τὴν ἴδια μέρα ὁ Ζορμπᾶς ἀνέβηκε στὸ παλάτι, συνεργάστηκε με τὸ Βασιλιά, κ' ἡ παρτίτη ξεθίμανε, — ὅχι ὅμως και δίχως νὰ χυθῆ μελάνι με τὸ «'Ανάγκη Εἰλικρινείας» πάλι και τᾶλλα δημοσογραφικὰ τερτίπια τοῦ περασμένου χειμῶνα, πὺς θέλανε νὰ ποδείξουνε τᾶχα πὺς δὲν πέφτει ὁ Ζορμπᾶς, γιὰτι δὲν ἔχει δικαίωμα κανένας νὰ τὸν πᾶψῃ, πρὶν ἔρθῃ ὁ κικρὸς και ἢ 'Εἰνο-συνέλεψη.

Τέλος πάντων, με τὴ φρακρία τούτη, θὰ ξε-χνοῦτε ὁ κόσμος ἐδῶ και πὺς ὑπάρχει Κρητικὸ ζήτημα, ἂν ἀπόξω δὲν τὸ θυμίζανε τὰ τηλεγραφῆματα : πότε πὺς ὁ Δίλιε πῆρε, σὰν πάντα, φιλο-δικαία τὸ μέρος τῆς Κρήτης σὲ μιὰ συζήτηση στὴν 'Αγγλικὴ Βουλὴ; πότε πὺς πρότεινε ἢ 'Αγγλὶξ νὰ

καλονοιώθει ὁ νοῦς σου. Καὶ γιὰ νὰ τὴν καλονοιώ-σῃ, ἔλα νὰ σοῦ καθίσω αὐτὸ τὸ στερνὸ μου τὸ κεντρί, νὰ τρίβης κατόπι τὸ μάγουλό σου και νὰ με θυμά-σαι :

Σὰ σκορπιστῆ αὐτὴ ἢ ἰδέα, πὺς τὴ λὲν κάτι πὺς δὲ σοῦ τὸ φανερώων νὰ μὴ σοῦ κατέβῃ και ξαφνικὸ, ἀρχίζει και ἀνάθει μεγάλη φλόγα μέσα στὶς τυρκα-νισμένες καρδιές, πὺς ἔσο τὴ φυσάεις, ἄλλο τόσο με-γαλῶνει ἐκείνη. Κι ἀλλοίμονο τότε στὸν τύραννο, στοὺς παρατυράννους και στὰ τυραννόπουλα. 'Ενας ἕνας θὰ πέφτουνε σὰν τσουρουφλιασμένες μύγες στὴ φωτιά και θὰ καίγονται. Καὶ σὰν καγῶνε, και ξεβρωμησῇ ὁ κόσμος, τότες πέφτει οὐράνια βροχὴ ἀπὸ πάνω, και σβύνει ἢ φωτιά, και φυτρώνει χαρ-τᾶρι, και πρασινίζει ὁ κόσμος, και γίνεται χαρὰ Θεοῦ, κ' ἔρχονται οἱ γραμματισμένοι και γράφουν ἱστορίες, τί λογῆς πῆγε μιὰ φορὰ ἕνας Μεγάλος Τύ-ραννος νὰ σβύσῃ μιὰ μεγάλη φωτιά, και τσουρου-φλίστηκαν τὰ φτερά του, κ' ἔπεσε μέσα, και χά-θηκε ἀπὸ τὸν κόσμο μιὰ γιὰ πάντα, και κείνος, κ' οἱ παρατυράννοι, και τὰ μικρὰ τυραννόπουλα.»

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΦΥΛΛΑΔΑΣ

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

GEORGE MEREDITH*

'Υστερ' ἀπ' αὐτὴ τὴν παρένθεση ἔς ἔρουμε πίσω στὸ σκοπὸ μας. Εἶπαμε τί γενικὸ χαρακτηριστῆρα ἔχει τὸ ἔργο τοῦ Meredith. 'Όσο και ἂν εἶναι πλούσιο, πάντα ὅμως μένει ἀπλὸ με τὸν ἴδιο σκοπὸ και σ' αὐτὴν τὴν ἀπλότη βρίσκεται ἴσα ἴσα ἢ δι-σκολία του. 'Ο σκοπὸς τοῦ συγγραφέα φαίνεται σ' ἕνα του γραφτὸ : «...σκέπτομαι, λέει, πὺς ἢ ἀληθινὴ χρῆση τῆς ζωῆς, τὸ μένο μυστικὸ της, εἶναι νὰ στρώνη κανεὶς τὸ χῶμα γιὰ νᾶναι καλλίτερο σ' ἐκείνους πὺς θάρθουν ὕστερ' ἀπὸ μὰς; τὰ ἔργα μου τὰ κρίνω ἐλαττωματικὰ και με χωρὶς καμμιὰ ἄλλη ἀξία ἐκτός πὺς δείχνουν κ' εὐκολύνουν αὐτὸ τὸ σκοπὸ. Τὸ βαθὺ γνῶρισμα τῶν ὁμοίων μας, ἢ δια-κρίση τῶν νόμων τῆς ζωῆς, αὐτὰ δὴ γοῦνε στὸ με-γάλο πολιτισμὸ. Μοῦ φαίνεται πὺς τὸ μυθιστόρημα ἐκθέτοντας και ζωγραφίζοντας τὴ φυσικὴ ἱστορία τοῦ ἀνθρώπου μπορεῖ νὰ βοηθήσῃ σ' αὐτὴ τὴν προετοι-μασίᾳ τοῦ ἔδαφους γιὰ καλλίτερο δρόμο...» Σ' αὐτὸ

*) 'Η ἀρχὴ στὸ περασμένο φύλλο.

πὺς γράφει ὁ ἴδιος φαίνεται και τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἔργου του. Κάποικα σχέση τὸν συγγενεῖ με τὸν Stendhal και τὸν σιμᾶνει στὸ νατουραλιστικὸ μυθιστόρημα. Μ' αὐτὸ ὅμως δὲ θὰ πῆ πὺς ὁ Meredith εἶναι εἴτε ρωμαντικὸς εἴτε καθρὸς ρεαλιστῆς, εἴτε νατουραλιστῆς. Πρῶτα-πρῶτα ρωμαντικὸς, με τὴν ἀποφυγὴ κάθε αἰσθηματικῆς διάχυσης, πὺς δὲν εἶναι. Πάλι ἢ γλώσσῃ του, οἱ μορφῆς του, τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἔργου του γενικὰ, τὸν ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὸ νατουραλισμὸ. 'Ρεαλιστῆς εἶναι περισσότερο γιὰτι στὴν πραγματικὴ ζωὴ ἐκπλῶνεται τὸ ἔργο του παίρνοντας τὸ κάθε τι στὴν ἀληθινὴ του μορφή, μὰ και πάλι με ὁλοσδιόλου ἰδικίτερο, ὑποκειμενικὸ ἂν θέλουμε, τρόπο, ἀλλὰ με στερεὴ πάντα βάση στὴν πρακτικότητά του. Γι' αὐτὸ μερικοὶ κριτικοὶ λένε πὺς μοιάζει με τὸ Στάξπηρ. Φοβοῦμαι πολὺ αὐτὰς τὶς ὁμοιότητες, γιὰτι τὸ γιγαντένιο ἐκείνο μυκλὸ τοῦ ποιητῆ τῆς «Tempest» με κάνει νὰ χᾶνω και τ' αὐτὰ και τὰ καλὰ, κατὰ τὴν πα-ροιμία. Βέβαια ὁ Meredith εἶναι ἀνατόμος βαθὺς τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, μπαίνει και αὐτὸς βαθειὰ στὴν ἐξέταση τοῦ πάθους, ἀλλὰ με τὴ διαφορά πὺς αὐτὸς ἐξετάζει μόνον μιὰ μορφή, ἕνα ἐξωτερικὸ χα-ρακτηρῆ ἢ μιὰ δυνάτη αἴσθηση, μὰ χωρὶς ἐκείνο τὸ

πάνε κι άλλα πολεμικά στα Χανιά, τότε πώς υιοθέτησε την πρόταση ή Γαλλία, κ' ύστερα πώς ή Ρωσία είπε να ξαναγίνη ξενική κατοχή. Είπανε ακόμα κ'ι πώς οι Δυνάμεις θάπαιτήσουν να ξανασηκωθούν τούρκικες σημαίες στα Κρητικά λιμάνια.

Ός τόσο, ή Τουρκία φοβέριζε πώς θα συμμαχήση και με την Αουστρία για να μη χάση την Κρήτη, και καλούσε στα όπλα μια ταξιαρχία ρεδιφιδων να φυλάξη τα θεσσαλικά σύνορα. Και τό μπυκοτάρισμα, καλμαρισμένο τώρα στη Σμύρνη, έπαιρνε κ' έδινε στην Πόλη, στο Μαρμαρά, στη Θεσσαλονίκη. Διάβασα και πώς αναγκάστηκε μια ελληνική εταιρεία να σηκώση τούρκικη σημαία στα βαπόρια της για να δουλεύουνε στα τούρκικα λιμάνια. Και μ' έλο που ή Πύλη έστειλε μηνύματα στις έπαρχίες να ήσυχάζουνε πιά, μ' έλο που οι Νεότουρκοι άρχισαν να τρώγονται συναμεταξύ τους, τ'ά πράματα πήρανε άσκημο δρόμο, τόσο που έπιτέλους αποφάσισαν οι 4 Δυνάμεις να τρίζουνε τ'ά δόντια τους στην Πύλη για τήν άνώμαλη κατάσταση.

Για τήν ώρα, τό Κρητικό φαίνεται πώς έτσι θα πάη: για να μη γίνουμε χειρότερα θα μαζωχτή σε λίγο ή Έθνοσυνέλεψη, όπου θα πάνε κ' οι Μουσουλμάνοι πληρεξούσιοι δίχως όρκο, να διορίση νέα Έχτελεστική Έπιτροπή—έξη πρόσωπα, μ' άπ' όλα τ'ά κόμματα. Κ' έμεις θα μείνουμε με τους έπαινους τών «Τάιμς» για τήν ειρηνική μας στάση, με τις φοβέρες της Τουρκίας, κ' με τις βρισιές της Ρουμανίας για ένα έπεισόδιο που γένηκε στην Πειραιά από τους βαρκάρηδες άπάνω σ' ένα ρουμανικό βαπόρι, και με τήν περιφημη εκκαθάριση.—'Αλήθεια, παραλίγο να τό ξεχάσω: γένηκε κάποιον ξάφρισμα στα ύπουργεία της Παιδείας, τών Έσωτερικών και τών Οικονομικών, κλάψαν όσοι παυτήκανε, κ' ο κόσμος δέν άλλαξε τήν όψη του.

ΑΘΗΝΙΩΤΗΣ

Π. Σ. ΔΕΛΤΑ

ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

—ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ (με εικόνες του κ. Ν. Δύτρα).

—Η ΚΑΡΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΑΣ (με εικόνες της Κας Σοφίας Λασκαρίδη).

Τυπώθηκε στη Λόντρα, σε διαλεκτό χαρτί και είναι καλλιτεχνικά δεμένο. Πουλιέται στο βιβλιοπωλείο της «Εστίας» δρ. 3,50.

φεβρό και λάγνο άγκάλιασμα που κάνει όλόκληρης της ανθρώπινης ψυχής ο Σαίξπηρ. Ο Meredith άπλώνεται στο ξεσκάλισμα του ανθρώπινου χαρακτήρα, της ευαισθησίας, της κοινίας, αλλά παίρνοντας, με ιδιαίτερη, όπως πάντα, τέχνη, τή ζωή στον ίσιο μόνο δρόμο της και μένο τό φυσικό της κύλισμα περιγράφοντας.

Διαβάζοντας κανείς τό Meredith πρέπει, καθώς είπαμε, να παραβλέψη αυτό τό άξίωμα, να πούμε, του όμοιόμορφου, γιατί ίσα-ίσα τό έργο του Meredith μας αναγκάζει, αν θέλουμε να τό νοιώσουμε, να τό παραβλέψουμε αυτό. Η ενέργεια σ' αυτό δέν είναι πυκνομαζωμένη γύρω από μια intrigue, και τ'ά πρόσωπα δέ φαίνονται σ'ά νάταν άπάνω σε ζωγραφιά. Μόνα σε πολλά γυρίσματα κι άπειρες αναλυτικές λεπτομέρειες άφίνεται, σ' εκείνον που διαβάσει, να βρη τό θέμα, που όλόένα ξεφεύγει, και να στυλώση τους χαρακτήρες. Πρέπει κανείς να μαζέψη αυτά τ'ά μικροπράματα, τήν κίνηση, τ'ά λόγια, κ' άπ' αυτά όλα να νοιώση τό σκοπό του συγγραφέα. Όλόκληρο αυτό τό έργο είναι μια σύνθεση με παρατηρήσεις και συλλογισμούς που όλα μαζί σαν πυραμίδα καταλήγουνε σε μια άληθινή κορυφή και σ' ένα άπλο σκοπό. Ο ίδιος έ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΓΙΑ ΤΑ ΜΟΥΣΙΚΟΚΡΙΤΙΚΑ ΓΥΜΝΑΣΜΑΤΑ

Φίλε Νουμά,

Διαβευαίω τον κ. Μανόλη Καλομοίρη, μουσικό, ότι έδιάβασα με πολλή προσοχή και άμεροληψία τ'ά δσα ως τώρα έγράφτηκαν στο «Νουμά» και άλλου για τό ζήτημα του 'Ωδειού, με ιδιαίτερη δέ προσοχή και άμεροληψία έδιάβασα και τ'ά δικά του. Δέν είμπορώ όμως να πω άλλο τόσο για τους έδιάβασαν ή δέν έδιάβασαν και έκριναν τ'ά δσα έγγραφα πρό καιρού έγω και τελευταία ο κ. Αξιώτης για τό 'Ωδειο. Σ' αυτό τό θέμα, βέβαια, χρειάζεται μια πολύ πλειό ευρύτερη συζήτηση από έλείνη που θα μου επέτρεπεν ο χώρος του «Νουμά», συζήτηση, που έλπίζω θα γίνη μια όχι πολύ μακρυνή ήμέρα.

Ός τόσο, τι έδω τώρα είμπορώ να κάνω είναι τό να εκφράσω τήν ευχαριστήσή μου που ο κ. Βάρβογλης πρώτα και ύστερα ο κ. Καλομοίρης (όχι στο πρώτο του άρθρο, αλλά στα κατόπι) συμφωνούνε μαζί μου στο ότι τό 'Ωδειο δέν έχτελει τον προορισμό του, είναι δέ βέβαιος ότι, αν ο κ. Καλομοίρης, π. χ. έμνε στον τόπο μας για κάμπισσο καιρό και έμελετώσε έτσι βαθύτερα τ'ά πράγματα, θα έλεγε πώς ήσαν λίγα δσα ως τώρα είπαμε έμεις για τό 'Ωδειο. Είμαι δέ ακόμα βέβαιος ότι θα έσυμφωνούσε και με τον κ. Αξιώτη σ' έσα στη φυλλάδουλα του έγγραφε, αν τ'ά διάβαζε καλλίτερα, γιατί έγω, που τ'ά διάβασα πλειό προσεκτικά, έκατάλαβα σε πολλά, όλωσδιόλου διαφορετικά πράγματα από ό,τι κατάλαβεν ο κ. Καλομοίρης.

Ο κ. Αξιώτης και έγω είχαμε πάντα τήν ιδέα ότι τό παλιό 'Ωδειο, ακολουθώντας ένα φυσικό δρόμο, σύμφωνα με τον βαθμό της ανάπτυξης της εποχής του, θάφτανε με τον καιρό σ' ένα φυσικό τέρμα προόδου και όχι σε ψεύτικο όπου έφερε τό μουσικό κοινό ή έξω από κάθε αίσθημα και κάθε λογική πορεία του υπό τον κ. Νάζο 'Ωδειού.

Ός δείγμα της όρθης αντίληψης τών παλιών μορφωτών του 'Ωδειού (που είζεραν τον Βετχόβεν), ο κ. Αξιώτης άνάφερεν, ακολουθώντας μιάν ιστορική σειρά και ένα ιστορικό πνεύμα, τ'ά άπλά εκείνα και εύληπτα έργα, που ήσαν της πρώτης ανάγκης σ' ένα κοινό που, καθώς λέει ο κ. Αξιώτης, πριν μάθη να διαβάξη, έχει ανάγκη να μάθη πρώτα να συλλαβίξη.

Meredith δέν κριτικάρει τό έργο του αλλά αντικειμενικά, να πούμε, τό συνθέτει. Μας άραδιάζει τ'ά στοιχεία της πραγματικότητας, βελονίες μικρές και πολλές φορές ασύλληπτες, κι άφήνει στη δική μας αντίληψη να φροντίσουμε για τό νόημα. Η τέχνη του είναι γερνάτη περιπλοκές, σαν τή ζωή. Κάποτε φαίνεται σαν περιτολόγος γράφοντας άκατανόητες φλυαρίες, αλλά και πάλι όλα του μας βοηθούν στο ζήτημα της αλήθειας που κυνηγάει. Κάθε πρόσωπο, χωρ' να μας συστηθή, σγκώνεται σιγά-σιγά έμπρός μας ή έλο μ' άληθινό και βγαλμένο ύστερ' από βαθύτατη παρατήρηση της ζωής. Σ' όλα αυτά μια πρωτότυπη αντίληψη και μια ξεχωριστή ανεξαρτησία μας ξεφνίζουσε. Πρέπει πρώτα-πρώτα να καταλάβουμε— έμεις οι ξένοι τουλάχιστον— τή δύσκολη με καλοκάμων γλώσσα, να συνθέσουμε στην τέχνη του και να υπεπαχτούμε στους τρέπους του συγγραφέα, γιατί αυτός δέν κοιτάζει να ύποταχτή στη θέλησή μας ή σε κοιτούς κανόνες, αλλά δικούς του ρυθμούς δημιουργώντας μας τραβάει πίσω από αυτός. Στο σύνολό του μπορεί κανείς να τον παρομοιάση κάπως με τους γάλλους decadents. Εκείνος ο πρόλογος του Egoist μερικές του παρατηρήσεις στην Diana of the Cross-

Βέβαια, σ' ένα τέτοιο κοινό, όπως πολύ καλά λέει και ο κ. Καλομοίρης, θα ήτανε μωρία να άρχιζε κανείς με τήν Ένάτη του Βετχόβεν και με τον αυστηρό κλασικισμό, όπως έκανεν ο κ. Νάζος, σ' ένα milieu δέ ντιλεταντιστικό, όπως εκείνο που έκαλλιέργησε και έμόρφωσε τό νέον 'Ωδειο.

Και τους καρπούς αυτής της άπότομης και άκαίρης δίαιτας τους ξερούμε δυστυχώς.

Ο κ. Αξιώτης τώρα, εξακολουθώντας λέει ότι βέβαια δέν θα ήσαν τ'ά εύκολονήτα αυτά έργα ή διαρκής τροφή του 'Ωδειού, αλλά θα προετοιμάζαν σιγά, σιγά, και όχι άπότομα τήν άφιξη του κλασικισμού, που είναι άπαράκλιτη μορφωτική βάση σε μια ώριμμένη εποχή, και για τον πλειό πρωτογενή μουσικώς λαό του κόσμου.

Ο κ. Καλομοίρης τώρα, φαίνεται σαν να θέλη να βάλη με τό σταμό στο στόμα του κ. Αξιώτη, πράγματα που δέν θα επέτρεπτο να τ'ά έλεγεν ούτε ο πλειό άπειρος στη μουσική. Και είναι άληθινά ν' άπορήση κανείς, πώς ένας μουσικός, τελειόφοιτος 'Ωδειού, σαν τον κ. Καλομοίρη, ο όποιος βέβαια ξέρει πολύ καλά ότι σε κάθε 'Ωδειο του κόσμου μια είναι ή πορεία και ένα άπάνω κάτω κι' άναλλοίωτο τό πρόγραμμα τών μελετωμένων και έκτελουμένων έργων, μέσα πάντα και γύρω στον κλασικισμό, πώς είναι δυνατόν, λέγω, να φαντασθή ότι ένας άλλος συνάδελφός του, διπλωματούχος ενός βλουθήποτε ευρωπαϊκού 'Ωδειού είμπορεί να πη έσα αυτός ίφαντάστηκε ότι είπεν ο κ. Αξιώτης. Δε με συγχωρήση ο κ. Καλομοίρης να του πω, ότι αυτό είναι άληθινά, πολύ άστείο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΜΠΕΛΕΤ

ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΗ

Φίλε «Νουμά»,

Μούναι, με τήν αλήθεια, άδύνατο να μορτίσω με δυό λόγια να Σου περιγράψω τή συγκίνηση, τή χαρά και τό ξεραθύμημα που μας έπικσε όλους δώ πέρα με τό γλυκόν αντίλαλο της προκήρυξης της Έφορίας του πρότυπου Σκολείου μας.

Συντροφικισμένοι όλοι μες στο σαλονάκι τ' Αδερφάτου μας «Γλώσσα και Ζωή» μ' ένα παράξενον ένθουσιασμό τή διαβάταμε και τήν ξαναδιαβάταμε. Να μας ζήσουν, να μας πολυχρονίσουν οι άληθινοί σωτήρες του Έλληνισμού, είτανε τ'ά μόνα χεροκροτήματά μας. Μπραβο τους! Ο Θεός να τους πολυ-

ways μας ζυώνουνε πολύ στο Mallarmé. Η άνάλυσή του πάλι κ' ή βαθειά του ψυχολογία μας φέρνουν, όπως είπαμε και παραπάνω, προς τον Beyle. Αυτά τ'ά δυό έργα του, ο Egoist, και ή Diana of the Crossways, άρχίζουν με άκατανόητες φράσεις που μόνο αυτές θάφταναν για να μη μας άφήσουν να τ'ά τελειώσουμε. Πουθενά δέ γίνεται σύσταση— όπως τις περισσότερες φορές τουλάχιστο— τών προσώπων του και τό ένδιαφέρο μας δέν ξεσηκώνεται από τ'ά μικρά του έπεισόδια. Μικρές-μικρές λεπτομέρειες περνούν από μπροστά μας σαν κινηματογραφικό θέαμα κ' ή μια δέχεται τήν άλλη. Συνάντητες, περιπάτοι, παρατηρήσεις, έρχονται τό ένα κοντά σ'άλλο μόνο και μόνο για να εύκολούν, για να προκαλέσουν τήν κουβέντα που έτσι προχωρεί άβίαστα. Ο διάλογος μας φανερώνει τις ψυχές, κι όταν έβη στιγμή που ο συγγραφέας νομίζει πως τ'ά πρόσωπα φαίνονται αρκετά από τ'ά λόγια τους, τό μυθιστόρημα τελειώνει...

Στο Meredith δέν πρέπει να περιμένουμε να ανακαλύψουμε καινούργιες ιδέες, γιατί άλλωστε αυτό δέν είναι και έργο του μυθιστοριογράφου. Πρέπει πιο πολύ να εξετάζουμε τήν ενέργεια που δείχνουν τ'ά πρόσωπα και να κοίμε τή γλώσσα που χυλν τ'ά